

Det kroppsliga lidande, som förde honom till denna graf, var redan gammalt. Det hade svårare gifvit sig tillkänna efter en ansträngande färd genom kronoskogarne i de norra länen 1861. Det återkom nu, utan att läkarene ännu kunde afgöra öfver sjukdomens art.

Langenskiöld öfverlefde dock Utskottets sammanträde och fick fägna sig åt dess utgång. Sjelf bidrog han med sitt råd och sin röst att till detsamma kalla sådana medlemmar af ridderskapet och adeln, i hvilka han visste sig hafva de bittraste fördömare. Upprepadt hördes han, med afseende på den allmänandans väckelse, som tilldragelsen föranledde, yttra: att, om saken vore ogjord, och det stode i hans makt att göra den om, han icke skulle tveka att underkasta sig den pröfning, som dervid fallit honom till del. En mera total frånvaro af all bitterhet, än han ådagalade, kan ingen människa bevisa. ||Endast fruktan för människors ondska behöll han kvar; och då han t. ex. begaf sig ut för att negotiera det utländska omsättningslånet, yttrade han sin belåtenhet öfver att medföra en insigtsfull medhjelpare, hvars närvaro skulle tjena honom till vittnesbörd.||

Han lefde ännu för att se sina upprepade bemödanden för myntreformerna krönas med framgång. Afslutandet af det nyssnämnda omsättningslånet blef hans sista värf. Resan företagen i en sen årtid och fortgående med orolig skyndsamhet bragte i Paris sjukdomen till ett häftigt utbrott. Med ansträngande af sina yttersta krafter begaf sig Langenskiöld derifrån till Frankfurt am Main, der lånet afslöts. Hemresan derifrån var en orklös sjuklings. Ett par försök efter hemkomsten att åter vidtaga tjenstgöringen i Senaten måste afbrytas. Derefter följde en fem månaders sjuksäng. Sjukdomen var en magsårnad och dess förlopp ett långsamt aftynande, som tidtals hämmades genom återvunnen förmåga att fördraga föda, men som fortgick till sitt oundvikliga slut: hungerdöden.

Hans enskilda lif kan beskrivas kort. Såsom make, fader och husfader var han exemplarisk. Sina vänners aktning och tillgifvenhet bibehöll han lifvet igenom. Med oföränderligt tålmod fördrog han den långa dödsbäddens pröfningar; och med det mest resignerade lugn gick han döden till möte.

||Langenskiöld var till sitt yttre välbildad. Lång, liflig och rask i sina rörelser, med ett ansigtsuttryck vittnande om förstånd och energi, var hans uppträdande egnadt att ådraga sig en uppmärksamhet och hans vinnande manér och talemått voro egnade att bibehålla densamma.||

Det deltagande, åtminstone den nyfikenhet, hvarmed hans helsotillstånd månader igenom utgjorde dagligt samtalsämne i hufvudstaden, syntes bevisa någon aning derom, att hans bortgång var en verklig förlust, och kanske ett förläget medvetande, att man låtit honom lida mera än nog. Men det hörer icke människornas sed till att öppet erkänna begången orättvisa. Det har icke heller i detta fall skett. Sådant vore att beklaga, om icke hvarje dag skulle ega en morgondag: Och den morgondagen skall utan tvifvel komma för Langenskiölds minne.

50

400 J. V. SNELLMAN – A. F. SOLDAN

RA, *Åtten Soldans arkiv*

K(äre) B(roder). Om kostnaden för tenarne i myntverket är rätt beräknad, så synes Fiskars pris vara för högt tilltaget. För klippingen

från Myntverket borde väl också betalas mera än för oren skrotkoppar. Bjud t. ex. 140 R<ube> p<er> Skeppund, fritt här.

Kunna icke Osberg och Bade elker Jernvägsverkstaden leverera?

Mera än 60 Skeppund är väl ej värdt att kontrahera. T. ex. 300 000 st<ycken> à 10 penni 400 000 st<ycken> à 5 penni äro till en början nog. Längre fram kan ju Myntverket tillverka tenarne.

Banken betalar blott 64 m<ark> för 128 m<ark> = 1 Skeppund. Vid 54 % för tenarne skulle Myntet förtjena endast 10 m<ark> p<er> Skeppund – och det är dåligt. Aj – det var orätt räknadt! 54 % af 128 = 67!! Detta, bär ju alldeles på tok, så att Myntverket gör ren förlust redan på tenarna och har intet för preglingen. Det är ju klart att tenarna skola fås för mindre än 50 % om affären skall bära sig.

Slutsats: Från Fiskars bör tagas så litet som möjligt. För första behovet kan väl Banken åtnöjas med 80 000 à 10 16 000 à 5 penni eller så bortåt. Det gör resp<ektive> 10 & 20 tusen på hvarje Bankkontor (6 st<ycken>), 20 à 40 tusen här i Banken.

Med vänskap
J. V. S:n

10

20

401 J. V. SNELLMAN – A. ARMFELT

RA, A. Armfelts brevsamling

Högvälborne Herr Grefve!

I min stora ängslan tager jag mig friheten såsom bindande skäl mot all återgång i myntreformfrågan åberopa följande:

1:o Hans Majestäts Nådiga löfte är kungjordt för Landtdagen och hela landet;

2:o Ständerna hafva *endast* på grund deraf och *i hopp om Myntreformen* beviljat garantin för Hypoteksföreningens lån;

3:o Hypoteksföreningen upptager lån endast med löfte om en fast myntfot;

Går löftet tillbaka eller uppskjutes dess fullbordan på obestämd tid – är man på alla håll bedragen och Hypoteksföreningen ruineras.

Bed Nådige Herr Grefve Hans Majestät åtminstone uppskjuta ett olycksbringande afgörande, om ett sådant skulle hota.

30

De vilkor, Senaten torde bestämma för subventionen åt Hypoteksföreningen, äro:

Att lånet skall vara afslutadt i December;

Att Föreningen får 5 procent på det nominela lånekapitalet (50 000 Thaler för lån af en miljon Th<aler> o. s. v).

Att subvention utbetalas allteftersom Föreningen i Banken deponerar, hvad den å det nominela kapitalet uppburit. T. ex. den får blott 800 000 Th<aler> för en miljon nominelt; då är den, när dessa 800 000 deponeras i Banken, berättigad till en subvention af 50 000 Th<aler>.

40

Med mera vågar jag ej besvara – framhårdande med djupaste Vördnad

50

Högvälborne Herr Grefvens
aldraödmjukaste tjenare
Joh. Vilh. Snellman